SVO/ETU/Marko Leimio

HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAIKSI TYÖTTÖMYYSTURVALAIN 6 LUVUN 7 §:N MUUTTAMISESTA JA SIIHEN LIITTYVIKSI LAEIKSI

Yleistä

Kiinassa käynnistyi vuoden 2020 alussa uuden koronaviruksen aiheuttama covid-19-tartuntatautiepidemia. Tauti levisi nopeasti Kiinan ulkopuolelle. Toukokuun lopussa tapauksia oli todettu yhteensä yli viisi miljoonaa maailmanlaajuisesti. Yli 180 maata on raportoinut tartunnoista. Maailman terveysjärjestö WHO julisti koronavirusepidemian pandemiaksi 11.3.2020. Epidemian leviämisen hidastamiseksi hallitus päätti 12.3.2020 suosituksista ja varautumisesta. 26.5.2020 mennessä YT-neuvotteluiden piirissä on ollut yli 520 000 henkilöä. 26.5.2020 mennessä koronan takia työ- ja elinkeinotoimistoihin oli ilmoittautunut tai ilmoitettu lomautetuksi tai kokonaan työttömäksi arviolta 240 000 henkilöä.

Työmarkkinakeskusjärjestöt Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Kunnallinen työmarkkinalaitos KT, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry, Akava ry ja STTK ry tekivät 14.5.2020 hallitukselle uuden esityksen covid-19-epidemian johdosta tehtäviksi toimenpiteiksi. Työmarkkinakeskusjärjestöt esittivät, että työlainsäädännön määräaikaisia joustoja ja työttömyysturvan tilapäisten muutosten voimassaoloa jatketaan 31.12.2020 saakka, kuten työmarkkinajärjestöt 18.3.2020 sopivat.

Esityksen pääasiallinen sisältö

Esityksessä ehdotetaan jatkettavaksi työttömyysturvalakiin, työttömyysetuuksien rahoituksesta annettuun lakiin ja työttömyyskassalakiin tehtyjen väliaikaisten muutosten voimassaoloa siten, että ne olisivat voimassa vuoden 2020 loppuun.

Esityksen mukaan työttömyysetuuden maksamisen käynnistymisen yhteydessä asetettavalta omavastuuajalta, joka olisi viisi työpäivää, maksettaisiin sitä työttömyysetuutta, johon henkilö on oikeutettu, eli työmarkkinatukea, peruspäivärahaa tai ansiopäivärahaa. Muutos koskisi paitsi työnsä määräaikaisuuden tai irtisanomisen perusteella menettäviä, myös lomautettuja. Muutos koskisi myös henkilöitä, jotka täyttävät työssäoloehdon osittaisessa työssä ja saavat soviteltua työttömyysetuutta. Muutosta sovellettaisiin riippumatta siitä, onko työtön työnhakija työllistynyt yksityisellä vai julkisella sektorilla. Valtio rahoittaisi edelleen omavastuuajalta maksettavan työttömyysetuuden.

Palkansaajan lyhyemmän työssäoloehdon voimassaoloa jatkettaisiin vuoden loppuun asti. Lyhyempi työssäoloehto olisi edelleen 13 kalenteriviikkoa 26 kalenteriviikon sijasta, ja yrittäjän ei omistavan perheenjäsenen työssäoloehto 26 kalenteriviikon 52 kalenteri viikon sijasta. Muutos koskisi paitsi työnsä määräaikaisuuden tai irtisanomisen perusteella menettäviä, myös lomautettuja. Muutos koskisi myös henkilöitä, jotka täyttävät työssäoloehdon osittaisessa työssä ja saavat soviteltua työttömyysetuutta.

Aiemmassa hallituksen esityksessä päivärahakauden enimmäisaikaa koskeva poikkeus koski lomautuksen ajalta maksettua työttömyyspäivärahaa. Enimmäisaikaa koskevaa

henkilöjoukkoa ehdotetaan esityksessä laajennettavaksi siten, että 1.7.2020 tai sen jälkeen maksettu työttömyyspäiväraha ei kerryttäisi enimmäisaikaa. Enimmäisaikaa koskeva poikkeus koskisi näin ollen kaikkia työttömyyspäivärahan saajia.

Soveltamisesta

Aiemmin säädettyjen muutosten jatkamisella vuoden 2020 loppuun asti vastataan siihen työntekijöiden toimeentulon turvan vahvistamisen tarpeeseen, joka seuraa muutoksista, joita on tehty työsopimuslakiin ja eräisiin muihin lakeihin.

Esityksessä ehdotetaan, että väliaikaisten poikkeusten jatkamista säätelevät lait tulisivat voimaan 1.7.2020 ja ne olisivat voimassa vuoden 2020 loppuun. Väliaikaisten poikkeusten jatkamisesta säädettäisiin lakien 214-216/2020 voimaantulosäännöksiä muuttamalla.

Työttömyysturvalain 6 luvun 7 §:n 4 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että myös tämä muutos tulisi voimaan 1.7.2020. Tämäkin poikkeus olisi voimassa vuoden 2020 loppuun.

Vaikutukset

Taloudelliset vaikutukset

Esityksen taloudelliset vaikutusarviot ovat hyvin epävarmoja ja riippuvat siitä, miten suurella osalla vuoden 2020 loppupuolen työttömyysetuuden saajista työttömyys tai lomautus muuttuu pitkäaikaistyöttömyydeksi. Mikäli pitkäaikaistyöttömyys lisääntyy laskelman oletuksia enemmän, myös kustannukset ovat arvioitua suuremmat. Esitykseen sisältyvät arvioidut kokonaisvaikutukset etuusmenoihin ovat:

Vaikutukset etuusmenoihin	Valtio	Työllisyysrahasto	Työttömyyskassat	Yhteensä
Omavastuuajan poisto	70	0	0	70
Enimmäiskestolaskurin pysäyttäminen	0	63,4	7,6	71
Työssäoloehto 13 viikkoon	5,5	2,2	0,3	8
Yhteensä	75,5	65,6	7,9	149

Vaikutukset kansalaisiin

Työttömyysetuuden maksaminen omavastuuajalta kasvattaisi loppuvuoden aikana työttömäksi ja lomautettavaksi joutuvien työttömyysetuuden määrää.

Työssäoloehdon lyhentäminen nostaisi kohderyhmän työttömyysturvalle perusturvaetuuksilta ansioturvalle, jolloin etuustaso nousisi työttömyyskassaan kuuluvilla 33,66 eurosta päivässä noin 65 euroon päivässä.

Se, että työttömyyspäivärahan enimmäiskesto ei kuluisi työttömyyspäivärahan aikana, pidentäisi pitkäaikaisesti työttömäksi jäävien työttömyyspäivärahan kestoa. Vaikutus

koskisi sekä peruspäivärahaa että ansiopäivärahaa saavia. Tämän ryhmän tulot kasvaisivat enimmäiskeston muutoin päättyessä.

Organisaatiovaikutukset

Esitetyt muutokset lisäävät arviolta jonkin verran Kelalle ja työttömyyskassoille koituvia toimeenpanotehtäviä. Muutokset on kuitenkin pyritty toteuttamaan siten, että ne aiheuttaisivat toimeenpanon kannalta mahdollisimman vähän muutoksia ja kustannuksia.